

Pelgrimswandeling Zwartemeer

Grenzen verkennen

Zwartemeer is een grensdorp. In verenigd Europa is er veel veranderd op het gebied van grenzen tussen landen. De euro verenigt allen....

Op ons netvlies staat gegrift de val van de Berlijnse muur en het opengaan van de grenzen in 1989.

Grenzen werken soms in de beeldvorming als belemmeringen. Denk aan de vele vluchtelingen die bij de grenzen van Europa worden haltgehouden.

Toch geven grenzen ook iets aan van een eigen ruimte die jou toebehoort, waarin je veilig bent.

Aan het eind van onze wandeling passeren we een oude grenssteen.

Daarmee wordt gemarkeerd wat tot welk gebied behoort en welke regels er gelden.

En alleen de vogels vliegen van Oost naar West-Berlijn
worden niet teruggefloten, ook niet neergeschoten.

Over de muur, over het IJzeren Gordijn,
omdat ze soms in het Westen, soms ook in het Oosten willen zijn.

Start

Start bij de PKN-kerk, Verlengde Van Echtenskanaal NZ 33 te Zwartemeer.

Het dorp Zwartemeer is in 1871 ontstaan ten zuiden van het verdwenen Zwarte Meer.

Dit was een circa 100 hectare grote meerstal (hoogveenmeer) dat de oorsprong vormde van het beekje Runde. Het is bij de ontginning van het veengebied drooggelegd en verdwenen. Het veengebied was onderdeel van het grote Boertanger Moeras.

De kolonisten waren grotendeels afkomstig uit de katholieke gebieden van Hannover, over de Duitse grens, waardoor de huidige bevolking voor ongeveer de helft een katholieke achtergrond heeft en er veel Duitse achternamen in het dorp te vinden zijn.

Zwartemeer is een veenkolonie, oorspronkelijk ontstaan op het bovenveen in het gebied dat nu het ruim 2000 ha grote natuurreservaat Bargerveen omvat. De eerste bewoners woonden in provisorisch opgebouwde huisjes en plaggenhutten. Tijdens de afgraving van de soms meer dan 5 meter dikke veenlaag verplaatsten de bewoners zich langzamerhand naar de nu nog bestaande lintbebouwing langs de Kamerlingswijk, een zuidelijke zijtak van de Verlengde Hoogeveense Vaart. Later is het dorp nog meer naar het noorden 'opgeschoven' met bebouwing langs de Verlengde Hoogeveense Vaart zelf. Vooral na de Tweede Wereldoorlog is het dorp ongeveer iedere 20 jaar uitgebreid met enkele nieuwbouwwijken. Het huidige dorp ligt nu waar tot circa 1890 het Zwarte Meer heeft gelegen.

In 2019 is tussen het Bargerveen en ten zuidwesten van het huidige dorp het Zwarte Meer opnieuw vormgegeven door de aanleg van een waterbekken dat dienstdoet als overloop voor het geval het waterpeil in het Bargerveen te hoog oploopt. De plas heeft daarnaast een recreatieve functie. Ook de omstreeks 2005 gereconstrueerde Runde vindt zijn oorsprong weer in dit nieuwe Zwarte Meer.

Grenzen

Gebedsmoment rondom het thema 'Grenzen verkennen'.

Ook in de bijbel worden vaak grenslijnen getrokken. De moderne strijd tussen de Israëli's en de Palestijnen gaat om grenslijnen.

We lezen
Deuteronomium 32: 8-12.

Dat God de grenzen voor alle volken bepaald heeft, is in dit gedeelte een positieve zaak. Daarmee is er ook voor Israël als volk een plaats onder de zon.

Deuteronomium is de afscheidstoespraak van Mozes voordat het volk het beloofde land in mag gaan. Na de woestijnreis van 40 jaar mag het volk het land intrekken.

'Elk stuk grond dat jullie betreden, geef ik jullie,' belooft God aan Jozua onder wiens leiding het volk het beloofde land ingaat.

Dat geeft ook aan dat het land van God is en dat Hij de plek aan de mensen geeft waar je kunt leven. En dat die plaats er zal zijn en moet zijn voor alle volken: 'God gaf de mensen ieder hun deel.' Dat houdt in: je mag je grenzen verdedigen voor jezelf, je zult ook de ander zijn of haar levensruimte geven. Dat is de kritiek van de profeet Hosea op de leiders en hun landhonger: 'Zij zijn als hen die de grenzen verleggen.' Daarmee ontnemen ze de ander bestaansrecht.

Samen in de naam van Jezus
Heffen wij een loflied aan
Want de Geest spreekt alle talen
En doet ons elkaar verstaan
Samen bidden, samen zoeken
Naar het plan van onze Heer
Samen zingen en getuigen
Samen leven tot zijn eer

Heel de wereld moet het weten
Dat God niet veranderd is
En zijn liefde als een lichtstraal
Doordringt in de duisternis
De weg van God is niet te keren
Omdat hij er over waakt
En de Geest verbreekt de grenzen
Die door mensen zijn gemaakt

Er zijn veel symbolische grenzen, zoals de grens van de tijd bij het overgaan naar een nieuw jaar. De grens van dood en leven.

Er zijn fases in je leven waarbij je een grens oversteekt naar een 'land' dat je niet kent en waarvan je maar moet afwachten wat het je brengt. Wie ontmoet je daar? Vriend of vijand?

Kun je er gedijen en je ontwikkelen of word je geplaagd door heimwee?

We noemen dat transities - overgangen in persoonlijk, maatschappelijk en kerkelijk leven.

In onze tijd maken we veel van deze overgangssituaties mee. Het voelt als de een grens passeren en een onbekend gebied betreden.

Psalm 16 zegt:

'Heer, mijn enig bezit, mijn levensbeker,

U houdt mijn lot in handen.

Een lieflijk land is voor mij uitgemeten,

Ik ben verrukt van wat mij is toebedeeld.'

En in vers 11:

'U wijst mij de weg naar het leven: overvloedige vreugde in uw nabijheid, voor altijd een lieflijke plek aan uw zijde.'

Daarin klinkt door dat God voor ons een plaats heeft uitgemeten, een plek wijst, en onze levensweg bepaalt. Een schuilplaats in Zijn nabijheid, een plek aan Zijn zijde.

** Wat voor gevoel roept dit op?

Heer, wijs mij Uw weg en leid mij als een kind
dat heel de levensweg slechts in U richting vindt.

Als mij de moed ontbreekt om door te gaan,
troost mij dan liefdevol en moedig mij weer aan.

Heer, leer mij Uw weg die zuiver is en goed.
Uw woord is onderweg als een lamp voor mijn voet.

Als mij het zicht ontbreekt, het donker is
leid mij dan op Uw weg, de weg die eeuwig is.

Heer, leer mij Uw wil aanvaarden als een kind
dat blindelings en stil U vertrouwt, vrede vindt.

Als mij de wil ontbreekt Uw weg te gaan
spreek door Uw Woord en Geest mijn hart en leven aan.

Heer toon mij Uw plan, maak door Uw Geest bekend
hoe ik U dienen kan en waarheen U mij zendt.

Als ik de weg niet weet, de hoop opgeef
toon mij dat Christus heel mijn weg gelopen heeft.

**Vanuit de kerk steek je schuin over richting Klazienaveen.
Volg de weg waarbij je het kanaal links van je hebt.**

**Ga linksaf het bruggetje over richting knooppunt 97.
Steek de straat over en volg rechtdoor het fietspad.**

Een informatiebord geef informatie over het gebied dat we nu betreden.

**In de bocht ga je langs het hek en daarna linksaf het fietspad op.
Na het bordje '30' ga je voor het water rechtsaf.
Steek de weg over en loop naar de hut.**

Schuilplaats

De waterplas ligt op de plek waar ooit het oude Swarte Meer moet hebben gelegen. Bij dat water bevond zich ook een pastoorsboerderij waar pastoor Theodorus de Klaver Gods woord verkondigde aan de omwonenden. Een van zijn favoriete hobby's was jagen. Preken en knallen is er niet

meer bij, maar genieten van de verstilde natuur vanaf de herbouwde pastoorsboerderij in de vorm van de schuilhut met uitkijktoren kan prima. Wat wel hetzelfde is gebleven is de naam van het toenmalige godshuisje: de naam 'Modo Udum, Modo Sudum' prijkt op het dak van de schuilhut. Het betekent 'dan weer nat, dan weer droog' en verwijst naar het grillige karakter van het toenmalige Swarte Meer.

Ga langs de hut tot aan het water

Grensstenen

De Jordaan: een grensrivier.
Lees Jozua 3:1-4

³De volgende ochtend vroeg trok Jozua met het hele volk weg uit Sittim. Ze kwamen tot aan de Jordaan, waar ze drie dagen bleven voor ze overtrokken. ²Toen die drie dagen voorbij waren, gingen de schrijvers het kamp door ³om het volk te zeggen: 'Wanneer u de Levitische

priesters de ark van het verbond met de HEER, uw God, ziet dragen, dan moet u het kamp opbreken en de ark volgen. ⁴Maar blijf op grote afstand, ongeveer tweeduizend el, kom niet dichterbij. Dan kunt u zien welke weg u moet volgen, want u bent hier nooit eerder geweest.'

Een waterstroom staat in de bijbel voor
leven, levend water.

*Al mijn zonden, al mijn zorgen
neem ik mee naar de rivier.*

*Heer, vergeef mij en genees mij.
Vader, kom, ontmoet mij hier.*

*Want dit water brengt nieuw leven
en verfrist mij elke dag
't Is een stroom van uw genade,
Waar 'k U steeds ontmoeten mag.*

*Here Jezus, neem mijn leven,
ik leg alles voor u neer.*

*Leid mij steeds weer naar het water,
'k wil U daar ontmoeten, Heer.*

*Kom ontvang een heel nieuw leven,
kom en stap in de rivier.*

*Jezus roept je, Hij verwacht je
en Hij zegt: 'Ontmoet mij hier.'*

Soms moet je even stilstaan, wat afstand nemen om te zien waar het spoor verder gaat. 'Want u bent hier nooit eerder geweest.'

Voorop gaan de priesters met de ark. In die ark liggen de 10 geboden. Dat is een richtsnoer en je daaraan houden is een betrouwbare weg.

Lees Jozua 3:14-17.

*14*Toen het volk het kamp had opgebroken om de Jordaan over te trekken, gingen de priesters die de ark van het verbond droegen voor het volk uit. *15*Zodra de priesters bij de Jordaan waren gekomen en hun voeten door het water werden omspoeld – de Jordaan stond de hele oogsttijd buiten haar oevers –, *16* kwam het water tot stilstand en vormde het een dam, heel in de verte bij de stad Adam, die vlak bij Saretan ligt. Hierdoor werd de stroom in de richting van de Dode Zee, ofwel de Zoutzee, volledig afgesneden en kon het volk ter hoogte van Jericho oversteken. *17*De priesters die de ark van het verbond met de HEER droegen bleven precies in het midden van de rivierbedding staan, terwijl heel Israël overstak, tot iedereen aan de overkant van de Jordaan was.

**Steek nu de waterdoorgang over via de stapstenen
en lees daarna Jozua 4: 1-7.**

*4*¹Nadat het hele volk de Jordaan was overgetrokken, zei de HEER tegen Jozua: *2*'Kies nu twaalf mannen, één uit elke stam, *3*en zeg hun dat ze van de plaats waar de priesters in de Jordaan staan twaalf stenen moeten halen. Die moeten ze meenemen en in het kamp leggen waar jullie vannacht zullen verblijven.'⁴Jozua liet twaalf mannen aanwijzen, één uit elke stam van Israël, en nadat hij hen bij elkaar geroepen had, *5*zei hij tegen hen: 'Ga voor de ark van de HEER, uw God, de Jordaan in. U moet allemaal één steen op uw schouders nemen, één voor elke stam van Israël.'⁶

Ze zullen een gedenkteken voor u zijn. Wanneer uw kinderen later zullen vragen wat die stenen betekenen, ⁷dan moet u ze vertellen dat het water van de Jordaan werd tegengehouden door de aanwezigheid van de ark van het verbond met de HEER. Vertel ze dat toen de ark de Jordaan in ging het water werd afgesneden en dat deze stenen daarvan voor Israël een eeuwig gedenkteken zijn.'

Aan de overkant:

** Lukte het je alleen of had je steun nodig?

Het is goed om grensstenen neer te leggen. Momenten in je leven te markeren waarbij je een grens overging/gaat naar een andere fase. Om niet te vergeten en te vertrouwen dat God altijd een pad voor je maakt.

Wijs mij de weg, ik wil U volgen. U weet wat goed voor mij zal zijn.
Mijn hoop is op U elke morgen want altijd weet ik U dichtbij.
Ik weet niet wat de dag zal brengen of waar Uw hand mij leiden zal;
leer mij Uw weg, ga Zelf mij voor, Heer, ik zet mijn treden in Uw spoor.

Mijn levensweg is in Uw handen. Wie anders kan mijn Leidsman zijn?!
Ik zal dan in Uw waarheid wand'len, ik zal gedurig bij U zijn.
Want wat de toekomst mij zal brengen, ik vrees geen kwaad, Gij zijt bij mij.
Heer, wees mijn gids en aan Uw hand volg ik naar het onbekende land.

Ach Here, maak mij Uwe wegen toch door Uw Woord en Geest bekend.
En leer mij hoe die zijn gelegen en ook waarheen Gij Uw treden wendt.
Help mij te kiezen voor het goede om zo te leven naar Uw wil.
Wijs mij de weg, verlicht mijn pad en leer mij volgen stap voor stap.

Volg het pad

Je komt langs nog 3 hutten:

1. Hut met een dak van alleen palen
2. Een fundering
3. Een hut met een dicht dak, aan het water

** Wat zie je in deze verschillende vormen voor symbool voor je levenshuis?

** Waarop is jouw levenshuis gefundeerd?

U bent mijn schuilplaats Heer,
U vult mijn hart steeds weer
met een verlossingslied.
Telkens als ik angstig ben,
steun ik op U.
Ik vertrouw op U.
Als ik zwak ben, ben ik sterk
in de kracht van mijn Heer

Als je uit die laatste hut komt, volg je het fietspad rechtsaf. Aan het eind steek je de weg over en loop je rechtdoor de wal op naar knooppunt 98. Daar ga je linksaf. Links zie je de oude RK-kerk van Zwartemeer. Je loopt rechtdoor en steekt de straat over, langs de schuur van Veldkamp. Na de schuur houdt je rechts aan en ga je langs het water. De stroom blijft steeds rechts van je. Voor de laatste plas ga je rechtsaf en daarna linksaf het fietspad op. Hopelijk houdt je droge voeten! Bij het paaltje loop je rechtsaf richting fietsknooppunt 85.

** Je loopt langs een bijzonder
bouwwerk. Wat zie jij hierin?

Rechts is een uitkijkheuvel. Af en toe
moet je ergens 'boven' staan om goed
overzicht te houden; een
helikopterview.

**Loop terug naar het paaltje en ga dan de wal op.
Je loopt nu over de grens tussen Nederland en Duitsland,
tussen de berkenbomen door.**

Grenzeloos

Je passeert een bijzondere vergroeiing van 3 berkenstammetjes: 3 stammen in één.

Symbool voor de drie-eenheid:
Vader, Zoon en Heilige Geest.

**** Zijn deze 3 voor jou alle even belangrijk?**

Nadat de wal is overgegaan in een graspad, zijn er rechts enkele paden die Duitsland ingaan.

Je kunt hier grenzeloos wandelen.

Op deze foto zie je een monument bij de grensplaats Dinxperlo.

**** Wat zou een geschikt symbool zijn om hier te plaatsen?**

Je passeert een oude Grenspaal.
Lees Jozua 4:15-24.

15 De HEER zei tegen Jozua: 16 'Zeg tegen de priesters die de ark met de verbondstekst dragen dat ze uit de Jordaan komen.' 17 Op bevel van Jozua 18 kwamen de priesters die de ark van het verbond met de HEER droegen uit de Jordaan, en zodra hun voeten de oever betraden hernam het water zijn loop en trad de rivier weer buiten haar oevers, zoals eerst.

19 Het volk bereikte de overkant van de Jordaan op de tiende dag van de eerste maand, en het sloeg zijn kamp op bij Gilgal, iets ten oosten van Jericho. 20 Daar richtte Jozua de twaalf stenen op die ze uit de Jordaan hadden meegenomen. 21 Hij zei tegen de Israëlieten: 'Wanneer uw kinderen later vragen wat deze stenen betekenen, 22 dan moet u hun het volgende vertellen: "Israël is de Jordaan overgetrokken, en wel over de droge bedding. 23 Want de HEER, jullie God, heeft de Jordaan voor jullie drooggelegd totdat jullie waren overgestoken, zoals Hij ook de Rietzee voor ons heeft drooggelegd tot we erdoorheen waren getrokken. 24 Hierdoor zullen alle volken op aarde weten hoe machtig de HEER, jullie God, is, en zullen jullie altijd ontzag voor Hem hebben.'"

Voor het volk waren de grensstenen een gedenkteken van wat op die plaats ooit was gebeurd.

** Wat vind jij belangrijk om te blijven herinneren? Noem voorbeelden uit de geschiedenis die jij aan kinderen zou willen doorgeven.

** Zijn er ook voorbeelden uit je eigen levensgeschiedenis waar jij een merksteen hebt staan omdat ze een belangrijke herinnering vormen voor jou?

**Aan het eind ga je linksaf het fietspad op.
Na huisnummer 148 steek je de straat over.**

Rechts zie je een bomenrij. Je ziet dat het kanaal stopt. Ook de bomenrij komt aan de grens.

Deze wandeling nadert het vertrekpunt. We hebben de grenzen verkend.

** Is er een situatie in je leven geweest waar jij je grenzen hebt verlegd of zie je een uitdaging waar je anders mee om wilt gaan?

** Wil je delen wat het meest in deze wandeling voor jou naar voren kwam?

Elke keer riepen Mozes, en later Jozua, het volk op om de grens van het beloofde land over te gaan en in te gaan in het land in het vertrouwen dat God het volk een plaats zou geven waar ze kunnen leven en gelukkig zijn. In dat vertrouwen gaan wij weer terug naar de plaats waar wij wonen en leven. We nemen de levensruimte in die God ons heeft toebedeeld.

Ga dan op weg en laat hoop en verwachting je leiden,
ook al zijn pijn en verdriet door geen mens te vermijden.

Wees niet bevreesd,
ga en vertrouw op de Geest,
die je van angst zal bevrijden.

Ga dan op weg en ontmoet op je reis medemensen.
Geef aan een ieder al wat jij jezelf toe zou wensen.

Dan – onder 't gaan -
zul je de ander zien staan
en overstijg je je grenzen.

Ga dan op weg en schud af al je twijfel en zorgen.
Ga en ontdek wat vandaag nog voor jou is verborgen.

Hou op het Licht
altijd je ogen gericht:
dat zal je kracht zijn voor morgen!

Zegen

Dat de weg die we gaan ons goed zal doen,
dat we reisgenoten vinden op de weg.
Moge het licht van de Eeuwige ons pad verlichten,
moge de Eeuwige ons behoeden
en met ons gaan.

Amen.

**Vervolg je weg langs het kanaal,
waarbij het kanaal aan je linkerkant is.
In de verte zie je de kerktoren al.**

Colofon

Meditatieve teksten: ds. Harry Klaassens

Ideeën en route: Marion Doornbos, Harry Klaassens en Rolinka Groenhof

Lay-out en fotoverantwoording: Rolinka Groenhof

Januari 2022, Kerken met Vaart, copyright.